

в) Регрессия. Этот типичный результат фрустрации служит иллюстрацией того, что трудная задача заменяется более легкой.

Очевидно, что фрустрация влечет за собой эмоциональные нарушения лишь тогда, когда возникает препятствие для сильной мотивации. Препятствие при удовлетворении потребностей имеет силу лишь в зависимости от того, какое значение придает ему субъект.

В экстремальных ситуациях развиваются состояния тревожности, невротические состояния, стресс.

Последствия их проявляются не только в плане психики, они могут также в силу самого факта их повторения вызывать нарушения органического характера посредством раздражения симпатической, нервной системы, что относится к области психосоматической медицины.

Таким образом, эмоциогенная ситуация возникает при избыточной мотивации по отношению к реальным приспособительным возможностям индивида. Понятие сущности эмоциогенной ситуации и формы его проявления позволяют определить пути повышения эффективности служебно-оперативной деятельности, жизнеобеспечения работников органов внутренних дел в служебное и неслужебное время.

Список литературы:

1. Hebb D.O. On the nature of fear // Psychol. Rev. 1946. 53, 259-276 (a); Emotion in men and animals. Analysis of the intuitive processes of recognition // Psychol. Rev. 1946. 53, 88-106 (b); Drives and the conceptual nervous system // Psychol. Rev. 1955. 62, 243-254.
2. Gastaut H. Donnees actuelles sur les mecanismes physiologiques centraux de l'emotion // Bull. de Psychol. 1957. II, 119 – 130.
3. Stratton G.M. Excitement as an indifferetiated emotion // Reymert M.L. Feelings and emotions. 1928. P.215-221; Emotion and the incidence of disease: the influence of the number of diseases and of the age at which they occur. Psychol. Rev. 1929. 36, 242-253.
4. Wallon H. Les origines du caractere chez l'enfant. Paris, 1934.
5. Gates G. An experimental study of growth of social perception // J. educ. Psychol. 1923. 14, 449-461.

П.В. Макаренко

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ ОВС ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У зв'язку з проблемами незадоволеності роботою, збільшення плинності кадрів серед працівників ОВС дуже актуальними є заходи щодо психічної адаптації працівників ОВС до професійної діяльності. Одним із напрямків підвищення ефективності професійної діяльності є формування позитивної професійної «Я – концепції» у майбутніх працівників ОВС і, як наслідок цього, позитивної професійно-психологічної адаптації.

Необхідно відзначити, що професійна діяльність тісно пов'язана з трьома аспектами психічної адаптації. Будь-яка діяльність потребує для своєї реалізації:

- збереження психічного гомеостазу і стійкого цілеспрямованого поведіння (власне психічна адаптація);
- адекватна взаємодія з іншими учасниками професійної діяльності (соціально-психологічна);
- оптимальне співвідношення між психічними і фізіологічними адаптаційними процесами (психофізіологічна).

Концепція психічної адаптації як процесу, що підтримує динамічну збалансованість у системі «людина – середовище», дозволяє досягати максимальної можливої ефективності поведінки і його фізіологічного забезпечення. У системі «людина – середовище» взаємодія індивідуума з тими аспектами оточення, що визначають його професійну діяльність, є одним із найбільше суттєвих для психічної адаптації. При цьому ефективна психічна адаптація являє собою одну з передумов до успішної професійної діяльності, визначаючи властиві суб'єкту якості та їх сполучення, що сприяють пристосуванню людини до праці.

При аналізі професійної ефективності адаптація оцінюється на рівні тієї сформованої самоощинки особистості та мікросоціальної групи, в якій безпосередньо реалізується професійна діяльність. У цьому випадку чітко виявляється адаптаційне значення адекватності мікросоціальної взаємодії. Крім цього, для оцінки ефективності психологічної адаптації в умовах професійної діяльності представляється доцільним введення ще одного критерію – спроможності уникати дій, що створюють загрозу для трудового процесу, і виконувати необхідні негайні операції у випадку виникнення такої загрози.

Ця спроможність є важливою як для успішності професійної діяльності, так і для її реалізації без порушень здоров'я, особливо в тих професійних ситуаціях, із якими зіштовхується працівник ОВС. При цьому працівнику ОВС необхідно підтримувати адекватний контроль емоційного стану і застосовувати засоби зняття емоційної напруги, тому що середовище, у якому відбувається взаємодія, є стресогенним.

Важливими чинниками, що покращують психологічну адаптацію працівника ОВС у професійних умовах, служать:

- підтримка професійної групи;
- можливість відкритої комунікації;
- спроможність будувати міжособистісні відносини.

З цими обставинами може бути пов'язана професійна значимість особливостей міжособових комунікацій і міжособових відносин. Напружені стосунки можуть виявлятися в труднощах професійної адаптації молодих працівників ОВС, стані пригніченості, негативному відношенні до професійного шляху в цілому, загальної психічної напруженості. Мова йде про відповідність настанов працівника ОВС як особистості до нормативних вимог організації. На конкретному рівні взаємовідносин у колективі говориться про забезпечення конструктивних, результативних і доброзичливих контактів між працівником ОВС і мікросоціальною групою, в якій відбувається взаємодія. Здійснення таких контактів вимагає високого ступеня розвитку позитивної «Я – концепції» і глибоких професійних знань.

І, нарешті, від особливостей мікросоціальної взаємодії в суттєвій мірі залежать відчуття приналежності до професійної групи, засвоєння професійних ролей і почуття відповідальності за результати діяльності.

Таким чином, до критеріїв, відповідно до яких доцільна оцінка психічної адаптації в умовах професійної діяльності працівника ОВС, можна віднести:

- успішність діяльності (виконання трудових завдань, зростання кваліфікації, необхідна взаємодія з мікросоціальною групою й іншими особами, що мають вплив на професійну діяльність);

- спроможність уникати ситуацій, що створюють загрозу для трудового процесу, і ефективно усувати загрозу, яка виникає, (запобігання травм, аварій, надзвичайних подій).

- здійснення діяльності без значимих порушень фізичного і психічного здоров'я.

Роль психологічної адаптації в професійній діяльності працівника ОВС зростає по мірі збільшення значення цієї діяльності і поширення кола професійних ситуацій, що пред'являють підвищені вимоги до адаптаційних механізмів.

Е.В. Кин

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕФОРМАЦИЯ СОТРУДНИКА ОВД, ПУТИ И СРЕДСТВА ЕЕ ПРОФИЛАКТИКИ И УСТРАНЕНИЯ

Любая деятельность, которой занимается человек, оказывает на него специфическое воздействие. В результате этого воздействия происходит изменение личности человека (его организма) на физиологическом, биофизиологическом, психическом уровнях. Как следствие этого, нас интересует негативное влияние деятельности на личность человека

В ходе выполнения оперативно-служебных задач у сотрудника ОВД формируются определенные профессиональные качества, а обратной стороной формирования качеств является деформация личности сотрудника, что есть не планируемый, не желательный результат в процессе профессиональной подготовки. Что имеется в виду?

Образовалась не то качество, которое предполагалось развить.

Качество развилось не в том направлении, получило извращенную форму.

Качество трансформировалось в свою противоположность.

Образовался иной характер взаимодействия между профессиональными качествами.

Угнетение и атрофия некоторых личностных качеств.

Профессиональная деформация сотрудников ОВД представляет собой комплекс специфических изменений личности, возникающих в результате выполнения служебной деятельности на протяжении определённого времени (как правило, длительного)

В деятельности сотрудников ОВД основными деформирующими факторами (причинами) являются:

Частота, продолжительность и содержательная насыщенность контактов с объектом определённой деятельности (правонарушитель, преступник, экстремальная ситуация, гражданин, сотрудники, быт). Стаж работы в должности и психологическая устойчивость, а это целостная, интегральная характеристика, обеспечивающая внутреннюю стабильность и противостояние деформирующему влиянию, воздействию деятельности. Психологическая устойчивость тесно связана с эмоциональной уравновешенностью, волевыми качествами, опытом, самосознанием, мотивационной сферой, морально-волевой надёжностью сотрудника ОВД.

Особенности оперативно-служебной деятельности (наличие у сотрудников властных полномочий, публичности выполнения действий, конфликтность, конфронтационный характер служебных и личных ситуаций, повышенная психологическая напряжённость с элементами экстремальности, большой дефицит времени при принятии волевого решения, высокая социаль-